

4. kapitola

Sociologická charakteristika změn v postavení osoby v soudobé společnosti

4.1 „Soukromé“ a „veřejné“ jako formalizované dimenze existence osoby

Změny v ekonomických vztazích, jak jsou popsány v kapitole 2. této části, jsou součástí změn celostní charakteristiky společnosti, jak ji podává sociologie. Mnohé z těchto celostních charakteristik lze odvodit ze změn ve vztazích ekonomických. Postavení osoby je tak dáno základními ekonomickými dimenzemi a současně technologiemi jejich reálné aplikace. Jestliže jsme osobu strukturovali do dimenzí individuálních a sociálních, pak nová ekonomika a s ní spojený svět společenských vztahů dává nové relace i těmto dvěma základním dimenzím osoby.

Jedním ze základních znaků, o kterých se zmiňuje většina socioekonomů a ekonomů (srov. též kap. II/1 a 2), je výchozí pozice – soukromá či veřejná - osoby ve svých vztahových, ale koneckonců i individuálních dimenzích. Novodobá společnost absolvovala již v 80. a 90. letech minulého století prudký útok na dosavadní pojetí vztahu soukromého a veřejného sektoru a na pozice osoby v tomto rámci. Po zániku bipolárního světa, v jehož rámci protagonisté tzv. reálného socialismu akcentovali veřejný sektor na úkor sektoru soukromého, došlo po pádu železné opony k převládnutí tzv. tradičních hodnot západní demokracie a s tím souvisejícímu převládnutí názorů o ztrátě pozice veřejného sektoru a dominanci sektoru soukromého.

Jakkoli by tento závěr zněl pro postavení osoby nadějně, přesto jej nelze přijmout bez znepokojení. V žádném případě totiž nejde o pouhý střet veřejného sektoru jako nositele totalitních tendencí na straně jedné a soukromého sektoru jako nositele demokracie a osobních svobod na straně druhé.⁸² Ve skutečnosti však veřejný sektor hraje významnou roli v moderaci a harmonizaci zájmů a pozic jednotlivců jako nositelů individuálních statutů a vyvažuje zásadním způsobem individuální zájmy v rámci celé společnosti s cílem trvale udržitelného rozvoje.

Snaha dát dominující postavení soukromému sektoru má svůj původ v ryzě individuálních a ve svém důsledku protispolečenských zájmech nositelů rozhodujících ekonomických tendencí, zejména koryfejí světové globalizace. Ekonomická dominance těchto tendencí se promítá i v jejich vlivu na fungování nejen soukromého, avšak i veřejného sektoru. Veřejný sektor je manipulován, ovládán buď nepřímo cestou lobbingu, či přímo, cestou jeho přímého ovládnutí nositeli hlavních globalizujících se ekonomických zájmů.